

NOTAT Sygeplejersker og ytringsfrihed på arbejdspladsen

Hovedresultaterne af Dansk Sygeplejeråds spørgeskemaundersøgelse om ytringsfrihed er de følgende:

- 18% af sygeplejerskerne angiver, at der er regler på arbejdspladsen der begrænser ytringsfriheden.
- 85% af sygeplejerskerne mener, at sygeplejersker og andre offentligt ansatte har ytringspligt, når de oplever urimelige vilkår for patienter, borgere eller kolleger.
- Omkring hver tredje sygeplejerske (30%) har oplevet kritisable forhold, som de mener offentligheden burde have kendskab til. Af disse har 8% påtalt de kritisable forhold over for offentligheden. Det svarer til, at 28 % af alle sygeplejersker har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, men ikke påtalt dem offentligt.
- Flest sygeplejersker, som har oplevet kritisable forhold, men ikke påtalt dem offentligt (49%) angiver som årsag, at de vurderer, at forholdene alligevel ikke kan forbedres inden for sundhedsvæsenets nuværende rammer.

Tabel 1 viser, at næsten hver femte (18%) svarer, at der er regler som begrænser ytringsfriheden. Halvdelen af sygeplejerskerne (49%) svarer, at der ikke er regler som begrænser deres ytringsfrihed på arbejdspladsen. Hver tredje (33%) svarer "ved ikke".

Tabel 1. Er der regler på din arbejdsplads, der begrænser din ytringsfrihed?

	Pct.
Ja	18%
Nej	49%
Ved ikke	33%
Total	100%

Anm.: n=1828. Kilde: DSR Analyse/Megafon

Der er forskel på svarene mellem sektorerne. Således svarer hver femte sygeplejerske i regionerne (20%), at der er regler på deres arbejdsplads, der begrænser deres ytringsfrihed, mens det samme gør sig gældende for 14% af de kommunalt ansatte og 10% af de øvrige.

Tabel 2. Er der regler på din arbejdsplads, der begrænser din ytringsfrihed? (Sektorfordelt)

	Region	Kommune	Øvrige*
Ja	20%	14%	10%
Nej	44%	52%	72%
Ved ikke	36%	34%	17%
Total	100%	100%	100%

Anm.: n=1828. Forskellene er statistisk signifikant (ved chi2 test), da $p < 0,05$. * Stats- og privatansatte. Kilde: DSR Analyse/Megafon.

Til spørgsmålet om hvorvidt sygeplejersker og andre offentlige ansatte har pligt til at ytre sig om urimelige vilkår for patienter, borgere og/eller pårørende, svarer flere end otte ud af 10 sygeplejersker (85%), at de ansatte har ytringspligt. En mindre andel (6%) svarer "nej" og 9% svarer "ved ikke".

Tabel 3. Mener du, at sygeplejersker og andre offentlige ansatte har ytringspligt, det vil sige pligt til at ytre sig, når vilkårene for patienter, borgere og/eller kolleger bliver urimelige?

	Pct.
Ja	85%
Nej	6%
Ved ikke	9%
Total	100%

Anm.: n=1828. Der er ikke statistisk signifikant forskel på svarene på tværs sektorer. Kilde: DSR Analyse/Megafon

30% af sygeplejerskerne angiver, at de har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, som de mener, at offentligheden burde have kendskab til, mens 57% ikke har. 13% svarer ved ikke.

Tabel 4. Har du oplevet kritisable forhold på din arbejdsplads, som du mener, at offentligheden burde have kendskab til?

	Pct.
Ja	30%
Nej	57%
Ved ikke	13%
Total	100%

Anm.: n=1828. Kilde: DSR Analyse/Megafon

Sammenlignes svarene på tværs af sektorer ses det, at det i regionerne er flere end hver tredje sygeplejerske (37%), der har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen, som de vurderer at offentligheden burde have kendskab til. I kommunerne er andelen 20 % og blandt stats- og privatansatte 15 %.

Tabel 5. Har du oplevet kritisable forhold på din arbejdsplads, som du mener at offentligheden burde have kendskab til? (Sektorfordelt)

	Region	Kommune	Øvrige
Ja	37%	20%	15%
Nej	50%	68%	76%
Ved ikke	13%	13%	9%
Total	100%	100%	100%

Anm.: n=1829 respondenter. Forskellene er statistisk signifikant (ved et chi2-test), da $p < 0,05$. Kilde: DSR Analyse/Megafon

De sygeplejersker, som svarede, at de har oplevet kritisable forhold, blev spurgt, om de har påtalt forholdene i offentligheden (f.eks. i form af læserbreve, kronikker, offentlige møder eller lignende).

91% af dem, der har oplevet kritisable forhold svarer, at de ikke har påtalt disse over for offentligheden. Det svarer til, at 28 % af alle sygeplejersker har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen og ikke påtalt dem for offentligheden.

8% af dem, der har oplevet kritisable forhold svarer, at de har påtalt disse over for offentligheden. Det svarer til, at 3 % af alle sygeplejersker har oplevet kritisable forhold på arbejdspladsen og påtalt dem for offentligheden

Tabel 6. Har du påtalt de kritisable forhold over for offentligheden?

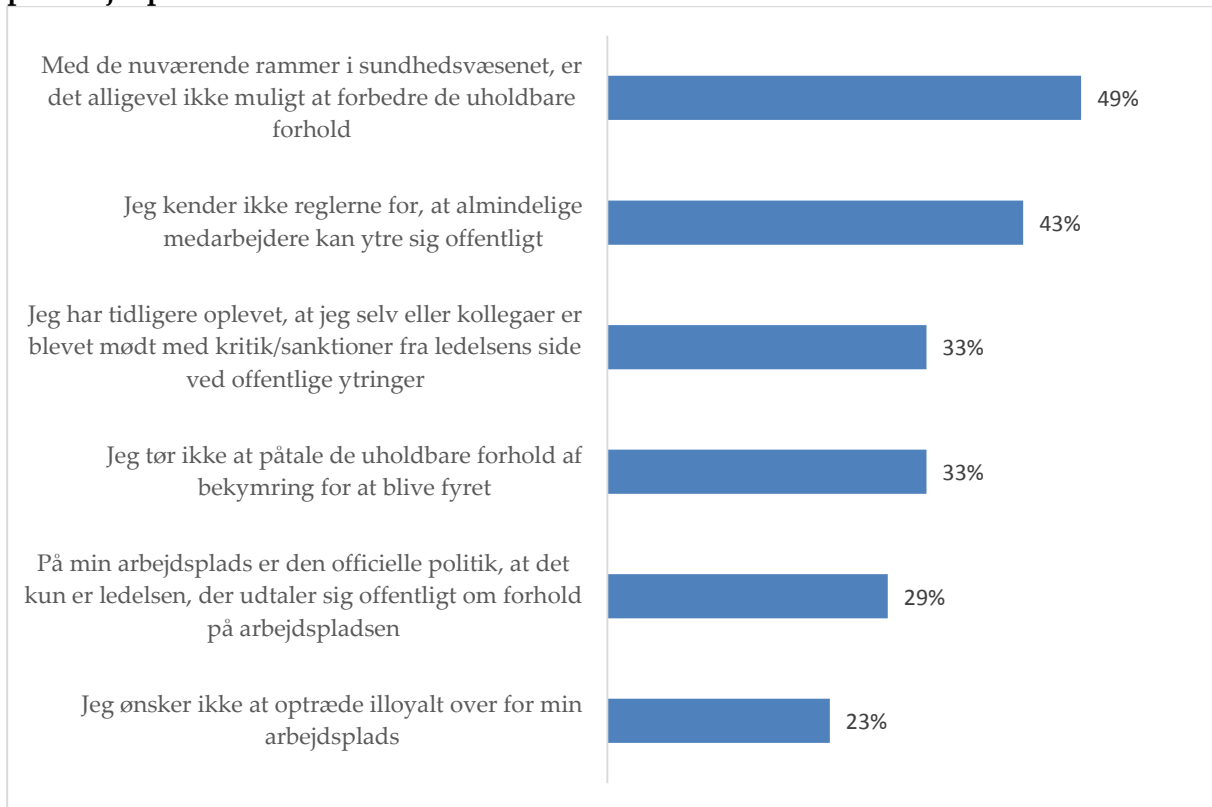
	Pct.
Ja	8%
Nej	91%
Ved ikke	1%
Total	100%

Anm: n=555 respondenter, som har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, som de mener offentligheden burde have kendskab til. Der er ikke statistisk signifikant forskel på svarene på tværs af sektorer. Kilde: DSR Analyse/Megafon

Sygeplejerskerne, som har oplevet kritisable forhold, men ikke påtalt dem offentligt, blev bedt om at forholde sig til en række argumenter for ikke at ytre sig offentligt om kritisable forhold på arbejdspladsen og angive hvilke, de vurderede var relevante for dem. Svarene fremgår af figur 1 på næste side, der viser følgende:

- Omkring halvdelen af sygeplejerskerne (49%) ytrer sig ikke offentligt, da de ikke vurderer, at forholdene alligevel ikke kan forbedres med sundhedsvæsenets nuværende rammer.
- 43% af sygeplejerskerne kender ikke reglerne for, at almindelige medarbejdere kan ytre sig offentligt.
- En tredjedel (33%) har oplevet, at de selv eller kolleger er blevet mødt med kritik/sanktioner fra ledelsen ved offentlige ytringer og lige så mange (33%) tør ikke ytre sig af frygt for at blive fyret.
- For 29% er der en officiel arbejdspladspolitik, hvor det kun er ledelsen der udtaler sig offentligt om forhold på arbejdspladsen.
- Omkring hver fjerde (23%) ytrer sig ikke, da de ikke ønsker at optræde illoyalt over for arbejdspladsen.

Figur 1. Sygeplejerskernes årsager til ikke at udtale sig offentligt om uholdbare forhold på arbejdspladsen

Anm.: n=503 respondenter, som har oplevet kritisable forhold på deres arbejdsplads, men ikke ytret sig om dem offentligt. Spørgsmålsteksten lød: " Herunder står en række argumenter for ikke at ytre sig offentligt om kritisable forhold på sin arbejdsplads. Sæt kryds ved dem, du føler, der er relevante for dig". Der er ikke statistisk signifikant forskel på svarene på tværs af sektorer. Kilde: DSR Analyse/Megafon.

Metode:

Spørgsmålene er stillet til 4.222 medlemmer af DSRs medlemspanel i samarbejde med MEGAFON. 2.189 sygeplejerske svarede tilbage på undersøgelsen, hvilket svarer til en svarprocent på 52%. Spørgsmålene om ytringsfrihed er rettet til alle erhvervsaktive medlemmer i undersøgelsen (1.828). Spørgsmål til undersøgelsen kan rettes til konsulent i DSR Analyse Simon Martin Hansen (sha@dsr.dk/46 95 41 22).